

Léto promarněných šancí

Lidové noviny, 19. 10. 2015

ÚHEL POHLEDU

Postojem v uprchlické krizi by se mohlo Česko prezentovat jako vyspělá společnost, opak je zatím pravdou

Na léto roku 2015 se nebude vzpomínat jen jako na mimořádně teplé a suché období. Pro toto léto jsou příznačné jiné obrazy. Proudění statisíců uprchlíků směřujících po různých cestách na území Evropské unie. Děti, rodiny, prarodiče na útěku ze svých domovů, kde nyní probíhá válka, panuje hlad a krutost, hledají bezpečnější život a lepší perspektivu do budoucnosti.

Přední politici v zemích středovýchodní Evropy hovoří o střetu civilizací, domnívají se, že soužití příslušníků různých kultur, náboženství a etnik ohrožuje zájmy jejich státu a vede k zániku jejich vlastní kultury. Celá tato diskuse připomíná argumentace, které vznikly v Německu v 90. letech minulého století, kde populističtí politici tvrdili, že "Das Boot ist voll" (lod' je přeplněná). V dnešní době Němci zjistili, že místo ještě je a lod' se nepotopí, když přiberou další lidi na palubu. Je velká škoda, že Češi tohoto stadia diskuse ještě nejsou schopni dosáhnout, protože takovým postojem promarní šanci na další pozitivní vývoj státu a společnosti.

Tendence k šíření pocitu početní, kulturní a územní malosti vede k posilování strachu, ale musíme si uvědomit a skutečně si přiznat, že uzavřené geografické a kulturní prostory nikdy neexistovaly, neexistují a existovat nebudou. Tato skutečnost je ještě zdůrazněna tím, že my sami nepopíráme vlivy globalizačních procesů posledních dvaceti pěti let na proměnu naší společnosti. Migrační pohyby přes jakékoliv hranice patří k historii lidstva od jeho prvopočátků. Lidé odcházeli ze svých domovů buď jako jednotlivci, nebo ve skupinách tam, kde se životní podmínky zdály být lepší než v zemi jejich původu, a také Evropané této možnosti sami, a v nemalé míře, využívali. Sama Evropa se pro migranty stala cílovým kontinentem až ve druhé polovině 20. století. Před tímto obdobím tvořili lidé z Evropy výrazný podíl všech migrantů směřujících do Spojených států amerických a do mnoha dalších oblastí všech obydlených světadílů.

Jednotná migrační politika EU by byla přínosem

Je smutnou skutečností, že Evropská unie svou vlastní roli jako cílového prostoru pro proudění migrantů po dlouhou dobu nebrala vážně a migrační politika do dnešní doby zůstává v kompetenci jednotlivých členských států, které pak hájí pouze své nacionální zájmy. Čas od času se sice objeví nějaký pokus přilákat migranty ze zemí, které do Evropské unie nepatří. Příkladem je třeba "Greencard" (zelená karta) nebo v případě České republiky

zaměstnanecká nebo modrá karta. Bohužel tyto ryze národní pokusy nejsou moc úspěšné a problém v podstatě neřeší (v České republice existuje pouze pět tisíc místními lidmi neobsazených pracovních míst, která jsou nabízena cizincům pocházejícím ze států mimo Evropskou unii). Dopadem situace, kdy neexistuje jednotná evropská migrační politika, je pak pro potenciální zájemce ze zemí mimo Evropskou unii to, že se musí v případě zájmu informovat o konkrétních na ně kladených požadavcích v každém členském státě zvlášť a že si potřebná kritéria a požadavky, které by Evropská unie pro migranty vyžadovala jednotně, nemohou jednoduše vyhledat v jejich společném seznamu, jelikož takový seznam neexistuje.

Faktem také je, že neprobíhala a neprobíhá diskuse na celoevropské úrovni o tom, jaké migranty v Evropské unii potřebujeme. Hlavním kritériem by ale neměly být takové faktory jako náboženství nebo etnická příslušnost, ale spíše motivace, které migraci konkrétního jedince zapříčinily, a jeho dosažené vzdělání nebo chuť vzdělávat se. Pokud potenciální migranti nemají možnost dostat se do Evropské unie legálním způsobem, nezbyvá jim nic jiného než požádat o azyl. Když potom podmínky azylového řízení nesplní, nemají šanci být přijati. Tím pádem ale nemůžeme tvrdit, že ti, kteří migrují z ekonomických důvodů, využívají systém azylového řízení nebo že azylový systém některých členských států selhal, když Evropská unie jiný systém nenabízí. Udělení azylu těm, kteří z domovských zemí uprchli v důsledku (občanských) válek, jsou pronásledováni z náboženských, etnických nebo politických příčin, z důvodu svého pohlaví nebo kvůli své příslušnosti k určité sociální skupině, to všechno jsou faktory, které by projednávány být měly a měly by se stát neodlučitelnou součástí pravidel přijatých v celé Evropské unii.

Soucit místo pocitu strachu

Postoj České republiky v otázkách migrace představuje z mnoha různých důvodů promarněnou šanci, jelikož právě momentální uprchlická krize představovala pro postkomunistické země možnost prezentovat se jako vyspělá společnost, která se svým západním sousedům přibližuje nejenom ve výši hrubého domácího produktu, ale která také po dvou a půl desetiletích směřuje k překonání mentální izolace bývalého socialistického bloku od západní části Evropy. Pokud toto pro někoho není smysluplný argument, stačí se podívat na statistiky vývoje obyvatelstva České republiky a na prognózy jeho dalšího růstu. Jedinou možností řešení této situace tak bude příliv migrantů, aby se udržel alespoň status quo. Takže proč vlastní obyvatelstvo nepřipravit na to, že do budoucna si v každém případě budeme muset zvyknout na to, že společnost nebude homogenní, ale budou tady žít lidé pocházející z jiných kulturních prostředí. Úkolem státu by tedy nemělo být občany zastrašovat, ale starat se o to, aby zde vznikla nová kultura přijímání cizinců (Willkommenskultur), a připravit je na to, že naše první pocity nemají být strach, obavy a nenávisť, ale alespoň soucit a zvědavost. Integrovat různé skupiny migrantů do společnosti, dát jim šance rozvíjet se, ale zároveň jim ukázat důvody, proč dodržovat a akceptovat evropské normy a hodnoty, a také to, jakým způsobem se aktivně podílet na utváření společnosti, to jsou úkoly, které nás čekají. Aktivním přijetím migrantů a uprchlíků

do společnosti se tato společnost sama obohacuje a obohacuje se také její kultura. Tak jak to již dříve zformuloval německý sociolog Ulrich Beck, "kultura není kontejner", a jak již víme, uzavřené prostory také neexistují.

Autor: Nicole Horáková Hirschler, Vladimír Jaromír Horák

Zpracovatel: Anopress IT a.s. a útvar PR a marketingu Ostravské univerzity

---